

УДК 82.0

Олена Маленко
Олена Муслієнко

**ОБРІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ СЛАВІСТИКИ: ІІІ
МІЖНАРОДНА СЛАВІСТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ СВЯТИХ КИРИЛА І МЕФОДІЯ
(Київ – Софія –Харків –Шумен. 23 травня 2023)²⁵**

Abstract

The proposed material highlights the content of the reports that were delivered at the plenary and sectional meetings (case study of literature) of the 3rd International Slavic Conference dedicated to the memory of Saints Cyril and Methodius. The conference was held at H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University pans on the eve of the Day of Slavic Literature and Culture. The co-organizer of this scientific forum is the Shumen University named after Bishop Konstantin Preslavskiy, and the national academies of sciences of Ukraine and Bulgaria became partners. The topic of the conference: «National scientific traditions in the Slavic world». Among the topical issues of Slavic literary studies were those that touched on the historical aspects of literature, medieval studies, problems of genre, motive and image specifics of individual artistic texts. Questions of modern methodology of literary studies, comparative studies, problems of intertextuality also proved to be productive. Ukrainian literary studies was presented by the speeches of scientists of the Institute of Literature named after T. H. Shevchenko, in particular L. Generalyuk, L. Tarnashinska, P. Mykhed, S. Luschi. Literary studies from H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University pans were presented by O. Musliencko, N. Levchenko, S. Krivoruchko, A. Kozlova. Slovak literary studies was presented by F. Shteinbuk. The Bulgarian literary study was presented by scientists

²⁵ DOI <https://doi.org/10.34142/2312-1076.2023.1.101.05>

from the Institute of Literature – A. Miltenova, M. Girginova and Shumen University – S. Tsanov, D. Chavdarova, N. Tsocheva, G. Shalaverova, D. Chavdarov and others. After each presentation of the scientists, interesting reflections arose and lively discussions took place around the presented topics. The conference proved that scientists strive for active professional communication, the result of which are new ideas, thoughts, and searches. The main thing is that all the research presented at the conference was aimed at humanistic values, at peace and the full existence of a person in a free society.

Keywords: Slavic studies, literary studies, intertextuality, polemics, medieval studies, analysis and interpretation of the text.

Анотація

У пропонованому матеріалі подано інформацію про доповіді, що пролунали на пленарному та секційному засіданні (кейс літературознавство), які проходили в межах III Міжнародної славистичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія. Конференція відбулася в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди напередодні Дня слов'янської писемності і культури. Співорганізатором цього наукового форуму є Шуменський університет імені єпископа Константина Преславського, а партнерами стали національні академії наук України й Болгарії. Тема конференції: «Національні наукові традиції в слов'янському світі». З-поміж актуальних питань слов'янського літературознавства були такі, що торкалися історичних аспектів літератури, медієвістики, проблем жанрової, мотивної й образної специфіки тих чи тих літературних текстів. Також продуктивними виявилися питання сучасної методології літературознавчих досліджень, компаративістики, проблеми інтертекстуальності. Українське літературознавство було представлене виступами науковців Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка, зокрема Л. Генералюк, Л. Гарнашинської, П. Михеда, С. Луцій; літературознавчі напрацювання презентували вчені з ХНПУ імені Г.С. Сковороди –

О. Муслієнко, Н. Левченко, С. Криворучко, А. Козлова. Словацьке літературознавство було представлено Ф. Штейнбуком. Болгарське літературознавство презентували науковці з Інституту літератури – А. Мілтенова, М. Гіргінова та Шуменського університету С. Цанов, Д. Чавдарова, Н. Цочева, Г. Шалаверова, Д. Чавдарова та ін. У перебігові роботи кейсу з літературознавства після кожного виступу виникали цікаві обговорення й розгорталися жваві дискусії довкола презентованих тем. Конференція довела, що науковці прагнуть активного професійного спілкування, результатом чого стають нові ідеї, думки, пошуки. Головне, що всі дослідження, представлені на конференції, були спрямовані на гуманістичні цінності, на мир і повноцінне буття людини у вільному суспільстві.

Ключові слова: славістика, літературознавство, інтертекстуальність, медієвістика, аналіз та інтерпретація тексту.

23 травня 2023 року в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди відбулася III Міжнародна славістична конференція, присвячена пам'яті святих Кирила і Мефодія. Провідна тема форуму: «*Національні наукові традиції в слов'янському світі*». Це партнерський проєкт ХНПУ й Шуменського університету імені Єпископа Константина Преславського. Співорганізаторами конференції стали Національна академія наук України й Болгарська академія наук (інститути мови і літератури), Харківське історико-філологічне товариство, Науковий центр з православної культури і мистецтва «Святого Архангела Михаїла». Конференція зібрала понад 160 науковців з академії наук й університетів України, Болгарії, Словаччини, Туреччини.

Проблематика виступів і поданих тем з літературознавства, що були представлені науковцями з академічних установ та університетів, вирізнялася поліаспектністю, дослідницькою й

методологією актуальністю.

Специфіка становлення інтермедіальних студій в українському і польському літературознавстві окреслила тему доповіді, з якою виступила в пленарному засіданні доктор Леся Генералюк (провідний науковий співробітник; Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка). Доповідачка розгорнула панорамну рефлексію щодо історії формування інтермедіальних студій в українському й польському літературознавчих дискурсах на початку ХХ ст., їх подальшу динаміку й продуктивність у польському контексті 60 – 80 років ХХ ст. та побіжний, майже «фактографічний характер» зв'язків літератури з іншими мистецтвами в тогочасному українському літературознавстві. Обсервуючи праці польських літературознавців з інтермедіальності С. Вислоух, Я. Стажинського, Е. Кузьми, С. Жулкєвського, М. Валліса та ін., авторка констатує, що «польське літературознавство вело мову про численні форми інтеракцій якраз напередодні пікторіального повороту й залучення інших медіасистем». Українські літературознавці лише на початку ХХІ ст. почали активно цікавитися й опрацьовувати проблему міжвидових з'язків у мистецтві (насамперед це розвідки науковців Інституту літератури, проблематика планових тем; також наявні праці представників університетської науки). Л. Генералюк апелює в цьому контексті до програмних праць академіка Д. Наливайка «Література в системі мистецтв як галузь порівняльного літературознавства» і «Взаємозв'язки та взаємодії літератури й інших мистецтв в аспекті компаративістики», у яких учений «заохочував літературознавців до розширеного погляду на літературу, до вивчення проблеми взаємовисвітлення мистецтв».

Леся Генералюк приділила увагу методологічним засадам інтермедіальних студій, наголосила на необхідності переконливого теоретичного підґрунтя для здійснення аналізу відповідних контекстів, на такій важливій умові розвитку інтермедіальних студій, як свобода наукового мислення, його спрямуванні на відрефлексовування літературного тексту у

вимірі міжмистецького полілогу. Власне, формування образу неординарної української культури як органічного складника світового культурного спадку й окреслює задачі національного літературознавства у сфері гуманітаристики.

Представниця Інституту літератури Болгарської академії наук доктор Анісава Мілгенова виголосила болгарською мовою доповідь на тему «Старобългарските преводи на монашеска литература в Националната библиотека на Украйна «В.И. Вернадски» («Старобългарські переклади чернечої літератури в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського»). У виступі йшлося про старобългарський рукопис Супрасальської збірки X ст., писаний кирилицею й унікально оздоблений (цей рукопис також називають Ретковим збірником на честь переписувача Ретка), який має статус найбільш збереженого. Є припущення, що рукопис знаходився в Києві до XVI ст., а далі його передали Супрасальському монастирю (Польща). Супрасальську колекцію відкрив філолог і теолог отець Михайло Бобровський (1784 – 1848). Зараз відомі чотири східнослов'янські копії рукопису. Перша зберігається у Київському переписі з фондів Мелецького монастиря (Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського); саме в цьому варіанті збережені деякі фрагменти, утрачені в старобългарському оригіналі. Друга зберігається в Національній науковій бібліотеці України імені В. С. Стефаника у Львові; третій рукопис перебуває в бібліотеці Литовської академії наук. Є й четверта копія, що збереглася в складній збірці Києво-Печерської лаври, вона теж перебуває в архівах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Найважливіший для палеославістики є рукопис з Мелецького монастиря; 1076 року його переписав східнослов'янський книжник (цей рукопис відомий як Ізборник 1076 року), але пізніший український перепис є копією середньобългарського рукопису, який потрапив на українські землі. Літературознавиця прокоментувала аскетичну композицію рукописів (спадкоємність традиції), їхні

відмінні й спільні риси, мовні особливості, оформлення. На думку А. Мілтенової, проникнення оригіналів цих текстів в інші слов'янські літератури (сербську, українську, російську, молдово-валаську) відбулося після створення ранніх перекладів (переписів) цими мовами, а первинний (гіпотетичний) текстовий архетип як посередник був відомий серед широкого кола книжників. Наявність у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського цінних давніх рукописів уможливило наукову співпрацю українських і болгарських палеославістів для унаочнення й реконструкції панорами середньовічної слов'янської літератури.

Цікавими, актуальними, подекуди дискусійними щодо проблематики виявилися теми доповідей, представлених у роботі літературознавчого кейсу *Слов'янські літератури у світовому контексті*, який успішно модерували Олена Муслієнко, доцент кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова (ХНПУ імені Г. С. Сковороди) та колеги з Шуменського університету імені Єпископа Константина Преславського – доктор Страшимир Цанов, професор, завідувач кафедри історії та теорії літератури й доцент цієї ж кафедри Надежда Цочева. Учасники секції — науковці з Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка, Інституту літератури БАН, Університету Коменського в Братиславі (Словаччина), українських університетів – не тільки знайомили спільноту з результатами своїх досліджень, але й ініціювали жваві обговорення й плідні дискусії.

Уже у двох перших виголошених доповідях були артикульовані наукові проблеми, до яких у свій спосіб зверталися у наукових розвідках й інші доповідачі.

Доктор, професор Людмила Тарнашинська (головний науковий співробітник; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України) розпочала роботу секції доповіддю «Пам'ять тексту: жанрові трансформації баладного хронотопу (контекст слов'янський)». Фокусною тезою доповіді стала тема пам'яті як антропологічної проблеми, яка «конститує дослідження

інтертекстуальних процесів у літературі, а значить служить продуктивним дзеркалом, крізь яке проявляють себе різні рівні міжтекстових перегуків/слідів/апеляцій. Один із-поміж них можна назвати структурним або ж таким, що стосується міжсюжетної, міжжанрової пам'яті» (Тарнашинська 2023:367). На думку Людмили Тарнашинської, продуктивною для розуміння етапів формування балади є наукова класифікація Александра Панова, який називає чотири властивих болгарській літературі літературно-історичних сюжети: перший пов'язаний зі встановленням поняття «національного космосу»; другий позначає розпад цього родового космосу під натиском сучасності; третій визначається пошуком «індивідуальних та універсальних цінностей» і зароджений у ХІХ ст.; четвертий, згідно з цією класифікацією, пов'язаний із мрією та утопією про справедливо облаштований світ, що заявив про себе на межі ХІХ і ХХ ст. Професор Л. Тарнашинська проєктує зазначену матрицю на жанр балади, репрезентований у романтичній парадигмі слов'янських літератур: «Цей сюжетно розмаїтий жанр утвердив себе в такій художній наративній моделі, де домінують сильні характери, незвичайна фабульність (із елементами трагічного й таємничого, переданого через своєрідну метафоричність), драматична напружена дія, уривчастий діалог, раптова розв'язка тощо» (Тарнашинська 2023:368)

Специфічною ознакою української національної балади залишається її спорідненість із думою, народною історичною піснею, романсом, зауважує дослідниця. В українській традиції балада займає стабільні позиції (М. Кодак), у її генезі особливого значення набуває моральний критерій (у сфері етики) і завершеність сюжету (в сфері форми). Отже, балада має вісьову романтичну рефлексію, в основі якої лежить «нерв внутрішнього переживання», балада «виконувала певну захисну функцію травмованої свідомості». «Якщо простежити «трасологію» цього жанру у площині прометеїзації та ікаризації людського духу, побачимо концентрацію зусиль художньої свідомості на

героїзації подій громадянської і другої світової воєн» (Тарнашинська 2023: 370).

Так балада виявилася чи не найоптимальнішим жанром репрезентації насиченого драматичними подіями ХХ ст., стала визначальною для трагічного історіософського дискурсу цієї епохи пошуку людиною власної ідентичності та меж між добром/злом – уже на тій підставі, що її художньо-естетичні параметри дають широкі можливості для моделювання ескалації напруженого розгортання модусу буття в опозиції свій/чужий.

Доповідь доктора, професора Страшимира Цанова (Шуменський університет) «Літературні верифікації історії» ініціювала обговорення проблеми кореляції літератури та історії у форматі факт-фікція. Дослідник звернув увагу на поширену практику, коли «письменники використовують те, що історіографія визначила як факти, у якості основи для асоціацій, і навіть можуть їх пародіювати; вони також можуть, як це роблять автори історіографічних метароманів, цілеспрямовано прагнути не художньої репрезентації духовної та матеріальної культури минулого, а створення альтернативної історичної реальності» (Цанов, 2023:376). У сучасній гуманітаристиці загальновизнана думка, що історичне минуле в контексті історіографії, мемуарів, автобіографії та художньої літератури має різні ідентичності, оскільки способи репрезентації ситуацій та подій різні. Кожен із них через бачення минулого дає уявлення про особливості свого часу. Адже, на відміну від інтерпретаційного ставлення історіографії до історичних джерел, «література набагато вільніша у своїх перевірках історії/історіографії, оскільки вона не претендує на науку і тому, що сутністю творчості є свобода, а свобода – це непередбачуваність» (Цанов 2023:378). «Іноді літературні верифікації історії мають потужний вплив як на національне самоусвідомлення минулого, так і на саму історіографію» (Цанов 2023:378), – зазначив доктор С. Цанов і на підтвердження цієї думки доктор звернувся до досвіду літературної верифікації Іваном Вазовим образу Василя Левського. Науковець

прогностично узагальнив сказане: «Тексти, які інтерпретують минуле, мають високий коефіцієнт смислоутворення, оскільки вони апріорі протиставляють один час іншим часом – теперішньому, у якому вони написані, та минулому, про яке пишуть; вони неминуче включають ідею майбутнього, в якому їх читатимуть й інтерпретуватимуть» (Цанов 2023:378).

Доктор, професор Павло Михед (головний науковий співробітник; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАНУкрaїни) акцентував статус запропонованої доповіді «Микола Гоголь і поляки (Богдан Залеський і Францішек Духінський)» як продовження «студій про діалог Гоголя з польськими діячами літератури та культури, опублікованих автором раніше в різних виданнях» (Михед 2023:335). Дослідник коментує листування Б. Залеського до Ф. Духінського. У полі уваги зокрема ситуація, де Б. Залеський «згадає про реферат Гоголя, у якому той, порівнюючи тексти народних листи, пісень слов'ян, відзначає відмінності російських пісень від пісенного епосу інших слов'ян». «Інтрига цієї доповіді полягає в тому, що із її змісту випливає теза про те, що Микола Гоголь був одним із тих, хто стоїть біля початків євразійства, російського гуманітарного феномену ХХ ст., який не зжив себе до сьогодні і раз по раз вигулькує в дискусіях про природу російської культури» (Михед 2023:337), – коментує П. Михед.

Надзвичайно актуально в реаліях сьогодення читаємо і розуміємо рядки з наведеного дослідником листа: «Найчастіше говорили про росіян, противних нам і йому. Проблема їхньої фінськості була постійною за столом. Гоголь підтримав її зі всією малоросійською запальністю. Він мав під рукою значне зібрання народних пісень різними слов'янськими мовами і в частині фінськості москалів, і зібрав, і читав нам вибрані пісні, порівнював, зіставляючи між собою пісні чеські, сербські, українські та інші з московськими, і показував, що йому впали в око різниця духу, звичаїв і моральності москалів та інших братів слов'ян. Про кожне людське почуття була окрема пісня: наша

слов'янська, солодкоголоса і лагідна, а поряд з нею московська: похмура, дика, нерідко варварська, одне слово – чисто фінська» (Михед 2023:338). Павло Михед підкреслив важливу роль відомого вченого, історика і етнографа Францішека Духінського (1816 – 1893), який був послідовним у формуванні наукової концепції антропології росіян і доклав чимало зусиль для послідовної і принципової ідентифікації росіян як не-слов'ян. Він уважав росіян нащадками тюрків та угрофінів і пропонував називати їх туранцями: «Тим самим польський етнограф й історик відмовляв російському народові в приналежності до слов'янського світу, причому як в антропологічному, так і культурно-історичному вимірі» (Михед 2023:340). Підсумовуючи сказане, професор П. Михед наголосив, що, на його думку, «Гоголь одним із першим виказав культурно-ментальні зв'язки росіян та угрофінів і дав поштовх для виникнення туранського питання, яке своєрідно відродилось у 90-ті роки минулого століття і залишилось жити, хай і в закутку великої політичної сцени» (Михед 2023:340).

У доповіді «Сдвоєвання, симетрії, отраження в романа «Хотел «Авион» на Иржи Крадохвил» («Двійництво, симетрії, віддзеркалення в романі «Авіон» Їржі Крадохвіла») доктор Бісерка Стоіменова (Шуменський університет) зосередила увагу на функціонуванні в романі характерних для постмодерної естетики композиційних прийомів, що стають ключовими смислотвірними компонентами. У доповіді йшлося про способи постмодерністського текстотворення у романі Їржі Крадохвіла «Авіон» — останньому із трилогії, у яку ще входять романи «Роман про ведмеда», «Спів серед ночі». У дослідженнях творчого почерку Їржі Крадохвіла, зауважує дослідниця, проявляються особливості романної техніки та концепції постмодерної гри. Типовими стратегіями авторка називає симетричні подібності, подвоєння та віддзеркалення образів та історій одне в одному, розмиті межі між реальністю та вигадкою, між ідентичністями. Поєднання-подвоєння сюжетних ліній у романі забезпечує симбіоз біографічної та фантазмагоричної

дійсності. Кратохвіл часто вдається до позначення історичної фактальності — з несподіваними часово-просторовими координатами оповіданої історії, маркерами соціально-історичних контекстів, з алюзіями на реальних осіб і події. У фантазмагоричному світі Іржі Кратохвіла в романі «Авіон» як ігровій репліці проявляються алюзії на тоталітарну дійсність, хаос і потворну жорстокість. Ідея оповіді, на думку доповідачки — «проза, яка не прагне бути чарівно-красивою, вона хоче відкрити нам біль нашого часу... І відчуття нескінченного ряду відображень, як картина Ешера — руки, намальовані руками, які малюємо ми» (Стоїменова 2023:358)

Доктор Надежда Цочева (Шуменський університет) у доповіді «Митът за ной в «Ноев ковчег» на Й. Радічков» («Міф про Ноя в “Ноевому ковчезі” Йордана Радічкова») запропонувала призматичний аналіз роману болгарського митця крізь призму біблійного сюжету. Авторка коментує функціонування актуального у ХХ сторіччі міфу про Ноя у тринадцяти оповіданнях, які складають роман «Ноев ковчег» (1988) Йордана Радічкова. Міфологічною основою роману є біблійний текст, в основу якого покладено есхатологічний сюжет про кінець грішного людства та божественне милосердя до праведного Ноя, місія якого полягає в тому, щоб відкрити новий світ. Вдаючися до міфопоетичного аналізу тексту, авторка фокусує увагу на архетипі води (потоп як покарання за гріховність), корабля (Ноїв ковчег), птахів і квіткових образів (голуб і оливкова гілка як символи доброї звістки про кінець кари), святої гори.

«Якщо в тексті Й. Радічкова смерть є вічним супутником людини, то Ноїв ковчег людської свідомості зберігає найціннішу, нев'янучу пам'ять про людські переживання, зустрічі з близькими» (Цочева 2023:378). Оповідач бере на себе роль мандрівника (перетинає просторові та часові межі), вивчає світ, яким його бачить з палуби свого Ноевого ковчеза. Палуба є відправною точкою життя і світу, оповідач транслює свої думки

про сенс буття, про людство та його шлях у часі, про цінності життя, які можна зберегти та передати. «Оповідач, як біблійний Ной, має вбудовувати в структури пам'яті польоти й падіння людини, людства (злиденність і велич «цього паршивого життя»), створити книгу життя, уподібнену до Ноевого ковчега, пронести крізь час «уламки» — підреслює дослідниця.

Літературознавиця Алла Козлова (канд. філол. наук, доцент; ХНПУ імені Г. С. Сковороди) презентувала доповідь «Тема кохання й жіночої долі в поезіях Галини Крук». У полі уваги дослідниці опинилися поезії Галини Крук, вміщені в Антології української поезії ХХ ст.: від Тичини до Жадана. Уже у першій поезії Г. Крук із тих, що увійшли до антології, «Усміхнись — нас знимкує далека літня гроза...» науковиця простежує характерну для поетки політемпоральність, породжену прагненням «вписати» історію двох закоханих у вічність, «бо сама любов — вічна, вона не знає меж, як і часових обмежень». Характеристика ліричною героїнею колишнього коханого амбівалентна, її організовує динаміка сприйняття його тодішнього у сьогодні — «тепер» і в минулому. Дослідниця послідовно відчитує/інтерпретує поезії Галини Крук крізь призму міфопоетики: поєднання часів «тепер» і «завжди» підтримується завдяки переносу «потопу / з'єднати», формувати асоціацію зі всесвітнім потопом, який адресує до ідеї давно минулого; сила кохання жінки зображена через використання біблійної алюзії, пов'язаної з історією створення Єви з Адамова ребра. Мотиви «науки вишиття», шиття у фокусі любовного сюжету науковиця інтерпретує як метафору життєвого сюжету, у якому поєднуються жіночі турботи з емоціями любові, пам'яті, вірності («Жінка, що шиє»). Доповідачка наголосила, що «поетеса-філолог добре почувається у стихії слова», формує нові смисли і значення, віртуозно трансформує сталі вислови.

Галина Шалаверова, докторантка Шуменського університету, виступила з доповіддю «Молитва в поезії Дальчева», де поінтерпретувала молитву як важливу ідеологему творчості представника постсимволістського модернізму

Атанаса Далчева (1904 – 1978). Дослідниця вважає, що крізь призму теми смерті та способів, якими вона нагадує про себе у збірках «Вікно» та «Вірші», можна робити висновки про світогляд автора та його ліричну особу: «Смерть – це не таїнство, не таємниця, а лише факт, який не можна ігнорувати», «Якщо Бог і є, то він поза межами тих, хто говорить, сміється, любить усе. Тому молитва, щоб жити як інші, є по суті молитвою, щоб жити серед них». Щоб це сталося, герой Далчева повинен «пробачити й усвідомити свої сумні внутрішні протиріччя, циклічність годинників, відвернутися від давно прочитаних книг, відкласти поживклі фотографії, знайти своє відображення в дзеркалі». «Він повинен переглянути все своє єство, перестати сприймати його як суворе випробування, а речі як свої єдиних і логічних супутників. Потрібно вибратися з позачасу, з безсилля, з безглуздості. Чи вдасться йому, чи досягне він цього? «Не вірю» («Молитва»)» (Шалаверова 2023: 391) – так верифікує дослідниця художню програму поета.

У доповіді «Дискусія про мову Григорія Сковороди в рецепції професора Леоніда Ушкалова» доктор, професор Наталія Левченко (ХНПУ імені Г. С. Сковороди) наголосила на актуальності мовної проблеми в умовах російсько-української війни, зауважила, що науковими колами росії творчість видатного українського гуманіста Григорія Сковороди була маркована як російськомовна, але відновлена професором Л. Ушкаловим автентичність текстів творів Григорія Сковороди надала змогу усунути допущені переписувачами помилки і вивільнити твори мислителя від русифікаторських нашарувань, повернути його в лоно українського літературного бароко.

Доповідь Оксани Румянцевої-Лахтіної (Центр методичної та аналітичної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти») «Традиції української родини в контексті сімейних наративів» присвячена художньому відображенню в українських сімейних романах характерних для українців форм сім'ї – патріархальної, біархатної та нуклеарної. Авторка обстоювала

тезу, що сучасне уявлення про ідеалізовану, традиційну, домодерну родину в Україні – міф. Зазвичай, на її думку, це були моногамні довічні шлюби, які не розпадалися, через відсутність законодавчих (та інших) передумов для розлучення. Шлюби укладалися як господарські, дипломатичні, політичні союзи, де часто кохання місця не було. Першим руйнування патріархальної родини відтворює І. Нечуй-Левицький у сімейній повісті-хроніці «Кайдашева сім'я». Традиційний, почасти міфологізований, уклад української родини репрезентують повість Г. Ф. Квітки-Основ'яненка «Маруся» та перший сімейний роман «Пан Халявський». Гостро й відверто змальовує традиційний уклад української родини Анатолій Свидницький у романі «Люборацькі». Міф «ідеальної української родини» розвінчано в сучасних сімейних романах А. Дімарова «І будуть люди», М. Матіос «Майже ніколи не навпаки», В. Шевчука «Тіні зникомі» тощо.

Доктор Грета Стоянова (Шуменський університет) присвятила свою доповідь вивченню образу святого Івана Рильського – «Безіменні прототипи в безіменному житті св. Івана Рильського». Дослідниця зупинилася на одній особливості життєподібного відтворення образу святого, зокрема, на безіменних прототипах, які представлені саме в тексті «Безіменного життя Івана Рильського» (= БЖІР). Функція архетипів/прототипів у життях розглянута як аналогія з відомим авторитетом (біблійним, святоотецьким, агіографічним тощо), щоб показати подібність святого до нього за симптоматичною характеристикою, дією, ситуацією тощо. Однак прототипи не завжди можна відразу ідентифікувати, оскільки іноді вони наявні в тексті не за назвою, а лише через свої характеристики. З цієї причини окремі прототипи можуть залишатися прихованими для частини аудиторії. Безіменне життя Івана Рильського є першим оригінальним давньоболгарським життєм відлюдника. У БЖІР лише прототип Івана Хрестителя зазначено безпосередньо у словах ангела до святого Івана, після того як святий перемагає демонів. Але в біографії присутні архетипи, які представлені не

іменами, а лише через їхні впізнавальні ознаки. У БЖІР це прототипи Іллі та Мойсея, є й прототипи, які присутні не через імена, а через свої емблематичні характеристики та дії, відомі з біблійного тексту та підтвержені в християнській пам'яті святих. Агіографічні аналогії між пророком Іллею (за його життям) і св. Іваном Рильським у БЖІР: годував Іллю в пустелі ангел, посланий Богом. Іншим неназваним архетипом у БЖІР є пророк Мойсей. Про його присутність свідчить неодноразова згадка про один із симптоматичних атрибутів Мойсея – його жезл/посох. Скам'яніння змія та поява небесної їжі завершують прототип Мойсея. Лише один з архетипів – Іван Хреститель має ім'я, а пророка Мойсея та пророка Іллю не названо. Ймовірно, це означає, що автор для їх повного розкриття в тексті спирається на освіченість аудиторії, на знання загальнохристиянського духовного фонду, що певною мірою вказує на чернечу аудиторію.

Доповідь доктора філологічних наук Світлани Луцій (старший науковий співробітник; Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України) «З Україною в серці: Ася Гумецька – видатна дослідниця української діаспори» була присвячена життєвому і науковому шляхові українсько-американської славістики, професора Мічиганського університету Асі Гумецької. Науковиця народилася 23 травня 1925 у Харкові в родині Сергія Пилипенка; земний шлях завершила в Челсі (Мічиган) 31 березня 2023 р. Наукова діяльність Асі Гумецької, її активна залученість у дослідження та пропагування української мови та культури заслуговують ретельного дослідження. Професор славістики Ася Гумецька – колишній президент Українсько-американської асоціації університетських професорів, заступник голови Світової наукової ради при Світовому конгресі українців, директор філологічної секції НТШ і мовознавчої секції УВАН. Втішно, що до 100-річчя з дня народження Асі Сергіївни Гумецької планується проведення масштабної наукової конференції.

У доповіді докторантки Магдалени Заркової (Шуменський університет) «Піфагорейство в романі «Ми» Євгена Замятіна» були представлені результати дослідження інтертекстуального зв'язку антиутопії Замятіна з утопією Платона «Держава». Ідеї античної філософії, спроектовані у футуристичному творі, незаперечно числова символіка, яка активно коментується в академічному середовищі, технічна освіта самого автора (інженера) дають підстави розглянути картину світу у романі, як таку, що значною мірою сформувалася під впливом філософії Платона. Авторка відстежує в антиутопії Замятіна «Ми» сліди піфагорійської схеми буття, структурованої ідеєю протилежностей. Ця опозиції проявляються у просторовій організації роману (безмежність Єдиної Держави та бар'єр Зеленої стіни); парні / непарні числа іменують/маркують чоловіків і жінок; трикутник і квадрат у форматі смислового протиставлення пронизують увесь твір. У романі «Ми» математичні знаки зустрічаються не тільки в буквено-цифровому імені громадян Сполученої Держави, а й у всьому тексті. Головний герой D-503 мислить математикою, світ, який він бачить навколо себе, і все, що з ним відбувається, можна пояснити лише через понятійний апарат цієї науки. У характеристиці героя помітний іронічний погляд на сцієнтизм ХХ ст., та античну традицію.

Докторка, професорка Світлана Криворучко (ХНПУ імені Г. С. Сковороди) представила доповідь «Художній образ Василя Стуса: біофікція фільму “Заборонений”». Йшлося про специфіку створення/відтворення приватної біографії, творчого шляху, боротьби та перебування у в'язниці та загадкову смерть відомого поета-шістдесятника, правозахисника, Героя України – Василя Стуса в байопіку «Заборонений» (2019), який зняв режисер Роман Бровко за сценарієм Сергія Дзюби та Артемія Кірсанова. Дослідниця зупинилася на проблемних, часто конфліктних ситуаціях, пов'язаних із ре/конструкцією героїчної, почасти міфологізованої біографії поета.

У доповіді «Книга С. Асєєва «“Світлий шлях”»: Історія

одного концтабору» у контексті «табірної прози» ХХ століття» доктор, професор Фелікс Штейнбук (Університет Коменського у Братиславі; Словаччина) прокоментував художню та ідеологічну специфіку книги Станіслава Асеєва як продукту нефікційної літератури. Свідчення автора (С. Асеєва) спрямовані на те, щоб привернути увагу до концтаборів типу «Ізоляція», які існують у ХХІ сторіччі, терапевтично вербалізувати набутий особистий травматичний досвід. Дослідник розглядає текст С. Асеєва в контексті «табірної прози», у якій зафіксований травматичний досвід в'язнів радянського режиму В. Шаламова, А. Солженіцина, Л. Гінзбурга та багатьох інших. Унікальність екзистенційного потрясіння, вибору та реакції в'язнів, їх готовність, спроможність і потребу в артикуляції травматичного досвіду дослідник інтерпретує, уважно відчитуючи тексти із залученням широкого контексту.

Із доповіддю «Трансляція травматичного досвіду в графічному романі Арта Шпігельмана «Маус»» виступила літературознавиця Олена Муслієнко (канд. філол. наук. доцент; ХНПУ імені Г.С. Сковороди). Актуальність доповіді визначена реаліями України, спричиненими російсько-українською війною, яка триває з 2014 року, а з 24 лютого 2022 стала повномасштабною. Голокост і Геноцид, який учиняють із українцями окупанти, є тим спільним досвідом, який єднає усіх невинних жертв у світі. Графічний роман Арта Шпігельмана «Маус: сповідь уцілілого» був опублікований у 1991 році, і вже у 1992 він здобув Пуліцерівську премію у категорії «Художня література». Той факт, що в результаті «Маус» став класикою творів про Голокост, означає, що карикатурний та ірреальний комікс виявився одним із небагатьох адекватних способів розповісти про те, що не підлягає логіці та розумінню. Гучна репутація нового твору про трагічний досвід ініціювала дослідження Маріанни Хірш «Покоління постпам'яті: писемність та візуальна культура після Голокосту» (1992). Цей тип пам'яті під впливом проективної уяви та відтворення

Маріанна Гірш назвала «постпам'яттю». За епіграф до роману Шпігельман бере цитату Гітлера «Євреї – це, без сумніву, раса, але вони не люди» і розгортає її як абсолютну реалізацію метафори в аспекті абсурду – показує євреїв як мишей, німців як котів, поляків як свиней, французів як жаб. Насправді Шпігельман зображує не тварин, які грають ролі людей, а людей, які носять маски тварин. Структурно «Маус» – класичний приклад тексту у тексті; у його центрі – історія батька Шпігельмана, Владека, розказана синові; контекст – їхні розмови у 1980-х. Звичайно, одна з головних тем книги – стосунки між поколіннями та проблема пам'яті. Дослідження Шпігельманом історії батьків є водночас процесом визначення власної ролі у цій історії. Психологічна потреба саморефлексії особливо яскраво виражена у вбудованій в основний текст «Мауса» повісті «Бранець пекельної планети: історія хвороби». Такий наратив є синтезом ясності і точності історичної розповіді з невпорядкованістю й обмеженнями живого мовлення. «Візуальна мова» зображень організована за тим самим принципом. Індивідуальна виразність персонажів виражається за рахунок жестів, простих символів емоцій та лінгвістичних конструкцій. «Маус» не передбачає жодної сентиментальної кульмінації, гармонії у стосунках між батьком та сином. Але кожен епізод показує, що вони стають ближчими, поки Владек розповідає про минуле. На останній сторінці немає номера, і немає традиційного для моралістичної історії закінчення – возз'єднання сім'ї, іншого щасливого чи повчального кінця. Це і формує етичну цінність оповідання і декларує думку, що один голос не може і не повинен стати останнім, у такий спосіб роботі пам'яті/пригадуванню надається статус публічного процесу.

Після виголошення доповідей розгорнулася наукова дискусія, у ході якої відкрилися перспективні теми для подальших досліджень та міжкультурних діалогів. І хоча інколи мовний бар'єр ставав на заваді більш глибокого проникнення в наукову інтенцію запропонованих доповідей, однак основні позиції були цілком зрозумілі слухачам. Доктор Страшимир

Цанов, який модерував секцію літературознавства, зазначив, що «цьогорічна третя конференція виводить славістичний науковий форум на новий, вищий рівень. У Шумені ми сподіваємося, що традиція, яку ми разом із Харковом започаткували у 2021 році, зміцниться, і ми залучимо нових людей, створимо нові конференц-форми академічного спілкування. «А Світло у темряві світить, і темрява не обгорнула його» – метафорично сформулював професор С. Цанов підсумок і перспективу подальших болгарсько-українських наукових контактів.

Література

- Матеріали III Міжнародної славістичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія: «Національні наукові традиції в слов'янському світі».* О. О. Маленко (Відпов.ред.). (Харків – Шумен, 23.05.2023). Харків: ХНПУ; ХІФТ. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>.
- Генералюк Л. (2023). Специфіка становлення інтермедіальних студій в українському і польському літературознавстві. О. О. Маленко (Відпов.ред.), *Матеріали III Міжнародної славістичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія: «Національні наукові традиції в слов'янському світі» (Харків – Шумен, 23.05.2023)* (с. 37-46). Харків: ХНПУ; ХІФТ. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>
- Заркова М. (2023). Питагорейство в романа «Ние» на Евгений Замятин. О. О. Маленко (Відпов.ред.), *Матеріали III Міжнародної славістичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія: «Національні наукові традиції в слов'янському світі».* (Харків – Шумен, 23.05.2023) (с. 326-329). Харків: ХНПУ; ХІФТ. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>.
- Козлова А. (2023). Тема кохання й жіночої долі поезіях Галини Крук. О. О. Маленко (Відпов.ред.), *Матеріали III Міжнародної славістичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія: «Національні наукові традиції в слов'янському світі (Харків – Шумен, 23.05.2023)* (с. 37-46). Харків: ХНПУ; ХІФТ. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>.
- Михед П. (2023). Микола Гоголь і поляки (Богдан Залеський і

- Францішек Духінський). О. О. Маленко (Відпов.ред.), *Матеріали III Міжнародної славистичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія: «Національні наукові традиції в слов'янському світі»* (Харків – Шумен, 23.05.2023) (с. 334-340). Харків: ХНПУ; ХІФТ. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>.
- Муслієнко О. (2023). Трансляція травматичного досвіду в графічному романі Арта Шпігельмана «Маус». О. О. Маленко (Відпов.ред.), *Матеріали III Міжнародної славистичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія: «Національні наукові традиції в слов'янському світі»* (Харків – Шумен, 23.05.2023) (с. 340-345). Харків: ХНПУ; ХІФТ. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>.
- Румянцева-Лахтіна О. (2023). Традиції української родини в контексті сімейних наративів. О. О. Маленко (Відпов.ред.), *Матеріали III Міжнародної славистичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія: «Національні наукові традиції в слов'янському світі»* (Харків – Шумен, 23.05.2023) (с. 345-352). Харків: ХНПУ; ХІФТ. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>.
- Стоименова Б. (2023). Сдвоєвання, симетрії, отраження в романа «Авион» на Иржи Крадохвил. О. О. Маленко (Відпов.ред.), *Матеріали III Міжнародної славистичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія: «Національні наукові традиції в слов'янському світі»* (Харків – Шумен, 23.05.2023) (с. 353-358). Харків: ХНПУ; ХІФТ. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>.
- Стоянова Г. (2023). Неназваните протообрази в безименното житие на св. Йоан Рилски. О. О. Маленко (Відпов.ред.), *Матеріали III Міжнародної славистичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія: «Національні наукові традиції в слов'янському світі»* (Харків – Шумен, 23.05.2023) (с. 358-367). Харків: ХНПУ; ХІФТ. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>.
- Тарнашинська Л. (2023). Пам'ять тексту: жанрові трансформації баладного хронотопу (контекст слов'янський). О. О. Маленко (Відпов.ред.), *Матеріали III Міжнародної славистичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія:*

- «Національні наукові традиції в слов'янському світі» (Харків – Шумен, 23.05.2023) (с. 367-375). Харків: ХНПУ; ХІФТ. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>
- Цанов С. (2023). Литературните верификации на историята. О. О. Маленко (Відпов.ред.), *Матеріали III Міжнародної славістичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія: «Національні наукові традиції в слов'янському світі» (Харків – Шумен, 23.05.2023)* (с. 375-378). Харків: ХНПУ; ХІФТ. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>
- Цочева Н. (2023). Митът за Ной в «Ноев ковчег» на Йордан Радичков. О. О. Маленко (Відпов.ред.), *Матеріали III Міжнародної славістичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія: «Національні наукові традиції в слов'янському світі» (Харків – Шумен, 23.05.2023)* (с. 378 -385). Харків: ХНПУ; ХІФТ. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>
- Shalaverova G. (2023). The prayer in Dalchev's poetry. О. О. Маленко (Відпов.ред.), *Матеріали III Міжнародної славістичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія: «Національні наукові традиції в слов'янському світі» (Харків – Шумен, 23.05.2023)* (с. 385-391). Харків: ХНПУ; ХІФТ. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>

References

- Materialy III Mizhnarodnoi slavistychnoi konferentsii, prysviachenoї pam'iatі sviatykh Kyryla і Mefodiia: «Natsionalni naukovi tradytsii v slovianskomu sviti» – Materials of the 3rd International Slavic Conference dedicated to the memory of Saints Cyril and Methodius: "National scientific traditions in the Slavic world" (Kharkiv – Shumen, 23.05.2023)* In О. О. Malenko (Ed.). KhNPU; KhIFT, 2023. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954> [in Ukrainian].
- Heneraliuk, L (2023). Spetsyfika stanovlennia intermedialnykh studii v ukrainskomu і polskomu literaturoznavstvi [The specifics of the formation of intermedia studies in Ukrainian and Polish literary studies]. In О. О. Malenko (Ed.). *Materialy III Mizhnarodnoi slavistychnoi konferentsii, prysviachenoї pam'iatі sviatykh Kyryla і Mefodiia: «Natsionalni naukovi tradytsii v slovianskomu sviti» –*

- Materials of the 3rd International Slavic Conference dedicated to the memory of Saints Cyril and Methodius: "National scientific traditions in the Slavic world"* (Kharkiv – Shumen, 23.05.2023) (pp. 37-46). Kharkiv: KhNPU. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>. [in Ukrainian].
- Zarkova, M (2023). Pythagoreistvo v romana «Nye» na Evheniy Zamiatyn [Pythagoreanism in the novel "We" by Yevgeny Zamyatin]. In O. O. Malenko (Ed.). *Materialy III Mizhnarodnoi slavistychnoi konferentsii, prysviachenoj pamiaty sviatykh Kyryla i Mefodiia: «Natsionalni naukovi tradytsii v slovianskomu sviti» – Materials of the 3rd International Slavic Conference dedicated to the memory of Saints Cyril and Methodius: "National scientific traditions in the Slavic world"* (Kharkiv – Shumen, 23.05.2023) (pp. 326-329). Kharkiv: KhNPU; KhIFT. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954> [in Bulgarian].
- Kozlova, A (2023). Tema kokhannia y zhinochoi doli poeziakh Halyny Kruk [The theme of love and women's fate in Halyna Kruk's poetry]. In O. O. Malenko (Ed.). *Materialy III Mizhnarodnoi slavistychnoi konferentsii, prysviachenoj pamiaty sviatykh Kyryla i Mefodiia: «Natsionalni naukovi tradytsii v slovianskomu sviti» – Materials of the 3rd International Slavic Conference dedicated to the memory of Saints Cyril and Methodius: "National scientific traditions in the Slavic world"* (Kharkiv – Shumen, 23.05.2023) (pp. 329-333). Kharkiv: KhNPU; KhIFT. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>. [in Ukrainian].
- Mykhed, P (2023). Mykola Hohol i poliaky (Bohdan Zalesky i Frantsishek Dukhinsky) [Mykola Gogol and the Poles (Bohdan Zalesky and Franciszek Dukhinsky)]. In O. O. Malenko (Ed.). *Materialy III Mizhnarodnoi slavistychnoi konferentsii, prysviachenoj pamiaty sviatykh Kyryla i Mefodiia: «Natsionalni naukovi tradytsii v slovianskomu sviti» – Materials of the 3rd International Slavic Conference dedicated to the memory of Saints Cyril and Methodius: "National scientific traditions in the Slavic world"* (Kharkiv – Shumen, 23.05.2023) (pp. 334-340). Kharkiv: KhNPU; KhIFT. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>. [in Ukrainian].
- Musliienko, O (2023). Transliatsiia travmatychnoho dosvidu v hrafichnomu romani Arta Shpigelmana «Maus» [The transmission of traumatic

- experience in Art Spiegelman's graphic novel "Maus".] In O. O. Malenko (Ed.). *Materialy III Mizhnarodnoi slavistychnoi konferentsii, prysviachenoï pamiaty sviatykh Kyryla i Mefodiia: «Natsionalni naukovi tradytsii v slovianskomu sviti» – Materials of the 3rd International Slavic Conference dedicated to the memory of Saints Cyril and Methodius: "National scientific traditions in the Slavic world (Kharkiv – Shumen, 23.05.2023)* (pp. 340-345). Kharkiv: KhNPU; KhIFT. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>. [in Ukrainian].
- Rumiantseva-Lakhtina, O. (2023). Tradytsiïi ukrainskoi rodyny v konteksti simeinykh naratyviv [Ukrainian family traditions in the context of family narratives]. In O. O. Malenko (Ed.). *Materialy III Mizhnarodnoi slavistychnoi konferentsii, prysviachenoï pamiaty sviatykh Kyryla i Mefodiia: «Natsionalni naukovi tradytsii v slovianskomu sviti» – Materials of the 3rd International Slavic Conference dedicated to the memory of Saints Cyril and Methodius: "National scientific traditions in the Slavic world" (Kharkiv – Shumen, 23.05.2023)* (pp. 345-352). Kharkiv: KhNPU; KhIFT. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>[in Ukrainian].
- Stoymenova, B. (2023). Sdvoivavanyia, symetryy, otrazhenyia v romana «Avyon» na Yrzhly Kratokhvyly [Pairings, symmetries, reflections in the novel "Airplane" by Jiri Kratochvil]. In O. O. Malenko (Ed.). *Materialy III Mizhnarodnoi slavistychnoi konferentsii, prysviachenoï pamiaty sviatykh Kyryla i Mefodiia: «Natsionalni naukovi tradytsii v slovianskomu sviti» – Materials of the 3rd International Slavic Conference dedicated to the memory of Saints Cyril and Methodius: "National scientific traditions in the Slavic world" (Kharkiv – Shumen, 23.05.2023)* (pp. 353-358). Kharkiv: KhNPU; KhIFT. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954> [in Bulgarian].
- Stoianova, H. (2023). Nenazovanyte protoobrazy v bezymennoto zhytye na sv. Yoan Rylsky [The unnamed archetypes in the unnamed life of St. John of Rilal]. In O. O. Malenko (Ed.). *Materialy III Mizhnarodnoi slavistychnoi konferentsii, prysviachenoï pamiaty sviatykh Kyryla i Mefodiia: «Natsionalni naukovi tradytsii v slovianskomu sviti» – Materials of the 3rd International Slavic Conference dedicated to the*

- memory of Saints Cyril and Methodius: "National scientific traditions in the Slavic world" (Kharkiv – Shumen, 23.05.2023)* (pp. 358-368). Kharkiv: KhNPU; KhIFT. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954> [in Bulgarian].
- Tarnashynska, L (2023). Pamiat tekstu: zhanrovi transformatsii baladnoho khronotopu (kontekst slovianskyi) [Memory of the text: genre transformations of the ballad chronotope (Slavic context)]. In O. O. Malenko (Ed.). *Materialy III Mizhnarodnoi slavistychnoi konferentsii, prysviachenoj pamiaty sviatykh Kyryla i Mefodiia: «Natsionalni naukovi tradytsii v slovianskomu sviti» – Materials of the 3rd International Slavic Conference dedicated to the memory of Saints Cyril and Methodius: "National scientific traditions in the Slavic world" (Kharkiv – Shumen, 23.05.2023)* (pp. 367-375). Kharkiv: KhNPU; KhIFT. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>.
- Tsanov, S (2023). Lyteraturnyte veryfykatsyy na ystoryiata [Literary verifications of history]. In O. O. Malenko (Ed.). *Materialy III Mizhnarodnoi slavistychnoi konferentsii, prysviachenoj pamiaty sviatykh Kyryla i Mefodiia: «Natsionalni naukovi tradytsii v slovianskomu sviti» – Materials of the 3rd International Slavic Conference dedicated to the memory of Saints Cyril and Methodius: "National scientific traditions in the Slavic world" (Kharkiv – Shumen, 23.05.2023)* (pp. 375-378). Kharkiv: KhNPU, KhIFT. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>. [in Bulgarian].
- Tsocheva, N (2023). Мутът за Нои в «Noev kovcheg» на Yordan Radychkov [The myth of Noah in "Noah's Ark" by Yordan Radichkov]. In O. O. Malenko (Ed.). *Materialy III Mizhnarodnoi slavistychnoi konferentsii, prysviachenoj pamiaty sviatykh Kyryla i Mefodiia: «Natsionalni naukovi tradytsii v slovianskomu sviti» – Materials of the 3rd International Slavic Conference dedicated to the memory of Saints Cyril and Methodius: "National scientific traditions in the Slavic world" (Kharkiv – Shumen, 23.05.2023)* (pp. 378-385). Kharkiv: KhNPU; KhIFT. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954> [in Bulgarian].
- Shalaverova, G. (2023). The prayer in Dalchev's poetry. In O. O. Malenko (Ed.). *Materialy III Mizhnarodnoi slavistychnoi konferentsii, prysviachenoj pamiaty sviatykh Kyryla i Mefodiia: «Natsionalni*

naukovi tradytsii v slovianskomu sviti» – Materials of the 3rd International Slavic Conference dedicated to the memory of Saints Cyril and Methodius: "National scientific traditions in the Slavic world" (Kharkiv – Shumen, 23.05.2023) (pp. 385-391). Kharkiv: KhNPU; KhIFT. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11954>.

Рукопис статті отримано 14 червня 2023 року

Рукопис затверджено до публікації 29 серпня 2023 року

Інформація про авторів

Маленко Олена Олегівна – докторка філологічних наук, професорка, завідувачка кафедри українознавства і лінгводидактики Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди; адреса: 29, вул. Алчевських, Харків, 61002, Україна; e-mail: malenalingva@gmail.com; [http:// orcid.org/0000-0003-4753-0036](http://orcid.org/0000-0003-4753-0036).

Malenko Olena, Doctor of Philological Sciences, Professor; Head of the Department of Ukrainian Studies and Linguistic Didactics, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; 29, Alchevskikh Str., Kharkiv, 61002, Ukraine; e-mail: malenalingva@gmail.com; <http://orcid.org/0000-0003-4753-0036>.

Муслієнко Олена В'ячеславівна – кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди; адреса: 29, вул. Алчевських, Харків, 61002, Україна; e-mail: muslienko@hnpu.edu.ua; [http:// orcid.org/ 0000-0002-5104-1748](http://orcid.org/0000-0002-5104-1748).

Muslienko Olena, candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian Literature and Journalism named after Professor Leonid Ushkalov, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; 29, Alchevskikh Str., Kharkiv, 61002, Ukraine; e-mail: muslienko@hnpu.edu.ua; [http:// orcid.org/ 0000-0002-5104-1748](http://orcid.org/0000-0002-5104-1748).